

Agbar, un poder absolut vinculat a favors polítics

La transnacional catalana, ara controlada per la francesa Suez, ha construït un imperi gràcies a les bones relacions amb les administracions catalanes. Contractes multimilionaris. Pujada del rebut de l'aigua. Legalització d'una concessió il·legítima de l'aigua a Barcelona. El president d'Agbar, Àngel Simón, és l'home clau. Pasqual Maragall el va nomenar el 1989 gerent de l'antiga Àrea Metropolitana de Barcelona. Avui és l'home més poderós d'Agbar. Els seus vincles amb els dirigents metropolitans del PSC li han facilitat l'ascens a la cúpula de la companyia i, alhora, ajuden a entendre la influència del grup a Catalunya.

Marc Font

El 1989, Jordi Pujol afrontava la seva tercera legislatura al capdavant de la Generalitat, la segona amb majoria absoluta, i el PSC controlava bona part dels ajuntaments de l'àrea metropolitana de Barcelona, el contrapoder socialista al domini convergent a Catalunya. Aigües de Barcelona (Agbar), una companyia aleshores en l'òrbita de La Caixa, s'encarregava del subministrament d'aigua a Barcelona, així com a altres grans ciutats del Principat, com Tarragona. Al capdavant de l'entitat financera hi havia Josep Vilarasau, mentre que la presidència de la companyia d'aigües l'ostentava Ricard Fornesa. Aquell any, **Àngel Simón (Manresa, 1957)**, un enginyer de camins, canals i ports, va ser nomenat pel PSC gerent de l'antiga Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB).

26 anys més tard, Jordi Pujol està imputat per haver amagat a Hisenda la seva fortuna a Andorra; Pasqual Maragall pateix Alzheimer i des del 2006 està retirat de la política activa; Josep Vilarasau va deixar la presidència de La Caixa el 2003; Ricard Fornesa, que li va succeir al capdavant de l'entitat financera, va morir al març de l'any passat. Però no tot ha canviat. **Agbar manté el subministrament d'aigua a la major part de l'àrea metropolitana de Barcelona.** Això sí, convertida en un grup global que agrupa més de 150 empreses, sota control del gegant francès Suez Environnement —80.000 treballadors— i on La Caixa té només un paper secundari, com a [accionista del hòlding francès](#). Avui Agbar és presidida per aquell antic gerent de l'AMB, Àngel Simón, que també és el vicepresident executiu de Water Europe —la branca de l'aigua— a Suez Environnement. Gairebé totes aquestes persones han tingut un paper important en la història que explica l'ascens de l'enginyer manresà a la cúpula d'un dels grans grups de serveis del món i la consolidació d'Agbar com a omnipotent actor de l'aigua a Catalunya, amb contractes molt lucratiu i una influència inqüestionable en les principals administracions del país.

En els darrers dos anys i mig, tres fets resumeixen el poder de la multinacional catalana. El 21 de maig de 2013, precisament l'AMB va aprovar —amb els vots favorables del PSC i de CiU, l'abstenció del PP i d'ERC i l'oposició d'ICV-EUiA— la creació de la societat [Aigües de Barcelona, Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, SA](#), una empresa mixta publicoprivada, de la qual Agbar controla el 85%, i l'ens supramunicipal, el 15% restant. Amb una concessió a 35 anys, la

societat mixta s'encarrega de la distribució de l'aigua en baixa —és a dir, des dels dipòsits fins a les llars— en els 23 municipis on ja actuava la multinacional i del sanejament i de la reutilització de l'aigua en el conjunt de 36 poblacions metropolitanes.

Segons [un estudi de la plataforma Aigua és Vida](#), l'operació té un cost social de 5.600 milions d'euros —cosa que suposa que, de mitjana, cada família haurà de pagar 124 euros anuals més pel servei—, però garanteix uns ingressos multimilionaris a la transnacional i, sobretot, va servir per resoldre la gestió il·legítima del servei, que Agbar feia sense contracte de concessió, com ja va denunciar l'[Anuari dels Silencis Mediàtics del 2012](#). Fa alguns dies, es va conèixer que l'Oficina Antifrau de Catalunya (OAC) veu “injustificada” l'operació entre l'AMB i Agbar, segons consta en l'informe obert arran d'una denúncia presentada per Aigua és Vida que, malgrat això, ha estat arxivada.

El segon gran favor recent de les administracions catalanes a la companyia presidida per Àngel Simón va confirmar-se el passat 10 de juliol, amb l'aprovació d'un decret —gràcies als vots de CiU i d'ERC— mitjançant el qual **l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) cedeix a l'AMB els recursos del cànon de l'aigua durant 30 anys**. La Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona ho va denunciar [en un dur comunicat](#). A canvi, l'empresa mixta controlada per Agbar hauria de pagar 800 milions a la Generalitat a compte d'inversions en sanejament ja fetes per l'Administració autonòmica. Fonts consultades subratllen que encara no s'ha executat el projecte, però segueix viu en l'espera que un acord intern dins l'AMB el desencalli. Segons Aigua és Vida, l'operació suposaria un “robatori a la ciutadania i als ajuntaments” perquè “es pretén fer pagar dues vegades” per inversions hidràuliques en part ja amortitzades i pagades amb fons de cohesió europeus que no s'han de tornar. Però per a la plataforma, que aplega moviments veïnals i ecologistes, el més greu és que a la pràctica s'entregaria un impost públic com és el cànon de l'aigua a mans privades. I és que bona part dels 140 milions anuals que ingressava la Generalitat per aquest concepte dels municipis metropolitans passarien a engrossir els comptes d'Agbar, amb el pas previ per la seva filial amb l'AMB, que controla en un 85%.

El tercer favor podria venir amb **l'espinesa qüestió de la privatització d'Aigües Ter Llobregat (ATLL)**. El passat 18 de febrer, el Tribunal Suprem va emetre una [sentència denegatòria](#) de la petició d'Acciona de suspendre la resolució de l'Organisme Administratiu de Recursos Contractuals de Catalunya (OARCC), per la qual es declarava l'adjudicació al consorci liderat per la companyia (aprovada els darrers dies de 2012) com no ajustada a dret. La que va ser la privatització més gran en la història del Govern català, a canvi d'un ingrés de 1.000 milions d'euros, va estar marcada per la polèmica des del primer dia. Agbar també aspira a la concessió d'ATLL, que s'encarrega de l'abastament en alta —és a dir, des de les fonts fins als dipòsits municipals—, i va obrir una guerra judicial recurrent contra la decisió de la Generalitat, amb l'argument que Acciona havia incomplert les condicions del concurs.

Les instàncies judicials van donar la raó a la companyia propietat de Suez Environnement. Ara bé, mentre Agbar pretén que automàticament ATLL passi a estar en el seu poder i obtenir el control del cicle integral de l'aigua —abastament en alta i en baixa—, la Generalitat no descarta obrir un nou concurs i l'oposició al Parlament va unir-se al gener per [instar l'Executiu a fer marxa enrere](#) i recuperar la gestió pública de la companyia, una petició compartida per Aigua és Vida. De moment, el darrer episodi del serial és la denúncia que Agbar ha cursat a la Comissió Europea contra la Generalitat per no excloure Acciona d'ATLL. En aquest sentit, una de les fonts entrevistades pel reportatge, amb àmplia experiència en la gestió de l'aigua, recorda que “malgrat la judicialització d'aquests negocis, el problema principal no és jurídic, sinó polític: les coses s'han fet així perquè s'han volgut fer així”.

Agbar ven l'aigua de la teva ciutat

Darrere les dues operacions que garanteixen uns ingressos milionaris a la multinacional hi ha l'**AMB, considerat l'últim gran bastió de poder supramunicipal del PSC**, tot i que ara qui hi governa sense gaires entrebancs és una coalició dels socialistes i de CiU, tal com va radiografiar [en un reportatge d'investigació CRÍTIC](#). Si en un entorn polític es mou bé Àngel Simón, és precisament en el poder local metropolità dels socialistes. **Pasqual Maragall** el va situar com a gerent de l'antiga AMB el 1989, càrrec que mantindria sis anys durant els quals forjaria estretes relacions amb els emergents capitans del PSC, amb **José Montilla** —aleshores alcalde de Cornellà de Llobregat— al capdavant. Segons les fonts consultades, que demanen mantenir l'anonimat, l'ampli coneixement del món local i dels engranatges del sector públic són factors clau que expliquen el ràpid ascens de Simón a Agbar, una companyia que obté una part molt significativa dels seus ingressos de les concessions i adjudicacions de les administracions públiques.

El 2008, [en una entrevista](#), Simón arriba a afirmar: **“La meva feina consisteix que els alcaldes, si poguessin escollir cada dia, escullin Agbar com a prestador del servei”**. No hi ha dubte que se n'ha sortit, sobretot amb la creació de l'empresa mixta de l'AMB que, de cop, va rebre la concessió per a 35 anys del servei en 23 municipis. Però també amb la consolidació d'una empresa que actualment voreja els 37 milions de clients arreu del món, 14 dels quals a l'Estat espanyol. I amb un imperi en creixement. Al juliol de 2013, va aconseguir el control de la [Companyia d'Aigües de Sabadell](#) (CASSA), amb més de 167.000 clients. També és l'accionista principal de [Mina, Aigües de Terrassa](#) —més de 100.000 clients—, té el 49% de l'[Empresa Municipal Mixta d'Aigües de Tarragona](#) (Ematsa) i el 31,4% de [Girona SA](#), la societat privada formada també per Aqualia —filial d'FCC— i CaixaBank, que controla el 80% d'Aigües de Girona, Salt i Sarrià de Ter. Fa dos anys, el ple municipal de Girona [va prorrogar-li la concessió fins al 2020](#), amb els vots favorables de CiU i del PP, l'abstenció del PSC i l'oposició de la CUP i d'ICV-EUiA. De les 11 ciutats més grans del Principat, només en tres —Lleida, Mataró i Reus— no hi té presència Agbar. “En les concessions, el més important no és com entrar-hi, sinó com trobar motius per no sortir-ne i perquè es vagi prorrogant el contracte i s'eviti el concurs”, diu una altra de les fonts consultades, amb una àmplia experiència en la gestió de l'aigua a Catalunya.

Simón, un èxit forjat a Xile

Simón va començar la trajectòria dins d'Agbar com a delegat del grup a Portugal. El primer gran salt, el fa el 1999, quan el nomenen gerent general d'[Aguas Andinas](#), empresa xilena que la companyia catalana havia adquirit el mateix any gràcies a la privatització ordenada pel Govern del conservador Eduardo Frei. Agbar, que controla Aguas Andinas a través del hòlding [Inversiones Aguas Metropolitanas](#), ha anat ampliant el nombre de filials al país llatinoamericà, d'on obté uns ingressos multimilionaris. En l'àmbit personal, Simón va aprofitar l'etapa a Xile per obtenir la confiança de Jean-Louis Chaussade, aleshores vicepresident i director general de Lyonnaise des Eaux —embrió de l'actual Suez Environnement— a l'Amèrica Llatina. Chaussade actualment és el director executiu de Suez Environnement —per tant, el cap directe de Simón— i membre del consell d'administració de Criteria CaixaHolding.

La gestió que fa Agbar d'Aguas Andinas no està exempta de polèmiques, com ara la dificultat per fiscalitzar el grup a causa del seu entramat financer, o el paper de 'lobby' per beneficiar els seus interessos, com [han denunciat mitjans xilens](#). Com a exemples, la invitació —amb les despeses pagades— a tres dels alts representants de l'organisme xilè que regula les companyies sanitàries a Barcelona amb les despeses pagades, o el viatge a Xangai que el 2010 va pagar a parlamentaris i alcaldes. **Des del setembre de 2013, al capdavant d'Aguas Andinas hi ha un exdirigent del PSC. És Jordi Valls**, alcalde de Manresa entre el 1995 i el 2006 i conseller de Treball i Indústria de

la Generalitat durant el 2006. Valls es va incorporar a Agbar el 2010, després de presidir l'Autoritat Portuària de Barcelona. Portes giratòries a la manera d'Agbar.

El 2002, **Simón va tornar a Barcelona convertit en un dels homes forts del grup**. Va passar a ser director general d'Aigües de Barcelona i del sector Aigua i Sanejament del Grup Agbar, presidit encara per Ricard Fornesa. Només un any després, amb el canvi en la Llei de caixes, Josep Vilarasau va deixar la presidència de La Caixa i Fornesa es va convertir en el substitut. El seu nomenament havia rebut prèviament el vistiplau d'un PSC a un pas d'assolir la presidència de la Generalitat amb Pasqual Maragall al capdavant. L'ascens de Fornesa va reforçar Simón, convertit en un dels homes de confiança del màxim mandatari de la principal entitat financera del país. El 2004, el manresà va pujar un nou esglaó i passà a ser director general del Grup Agbar, després de la destitució de Josep Lluís Jové, el fins aleshores conseller delegat i que havia tingut un paper important en la incorporació de Simón a la companyia.

Paral·lelament, **la multinacional catalana es va desfer de les filials no dedicades al negoci de l'aigua, per concentrar-se exclusivament en aquest sector**. Així, el 2003 va vendre Cespa —companyia de serveis de neteja urbana— a Ferrovial; entre el 2005 i el 2006 va traspasar la constructora Acsa a la lleidatana Sorigué, i el 2007 Applus + va quedar en mans del fons de capital de risc Carlyle Group. Les operacions reforcen finançament Agbar, que va obtenir uns ingressos ingents. El 2006, Fornesa va deixar la presidència d'Agbar, després de 27 anys, i hi va col·locar com a successor Jordi Mercader, en el que va interpretar-se com un cop a les ambicions d'Àngel Simón. Malgrat tot, tenia el poder executiu a la companyia.

Ascens a la presidència i suport de Montilla

En aquesta etapa, ja **amb José Montilla com a president de la Generalitat**, les relacions amb l'Administració autonòmica van ser prou sucoses per a Agbar, fins al punt que durant el mandat de l'ecosocialista Francesc Baltasar com a conseller de Medi Ambient i Habitatge (2006-2010) el grup va obtenir [adjudicacions d'obres per valor de més de 180 milions](#), entre les quals hi havia més de 20 contractes valorats en 90 milions durant la greu sequera viscuda entre el 2007 i el 2009.

A més, Simón cultiva bé les relacions amb l'empresariat i els dirigents polítics més importants de l'Estat espanyol. Un bon exemple va ser el sopar que el president d'Agbar va oferir als membres del ['lobby' del Fòrum Pont Aeri](#) a la mateixa Torre Agbar. Aquell dia, el convidat especial va ser el ministre d'Afers Exteriors José Manuel García-Margallo.

Posteriorment, algun alt càrrec ecosocialista va tenir vincles amb Agbar, com [Eduard Pallejà](#), secretari de Medi Ambient en el segon tripartit. La multinacional de l'aigua figura entre la vintena de [clients de KM2-Knowledge Management](#), la consultoria que ell dirigeix. Imma Mayol, extinenta d'alcaldia a l'Ajuntament de Barcelona, va representar Agbar en un acte a la Universitat de les Illes Balears (UIB), segons [la nota de premsa](#) del mateix centre educatiu, i Elisenda Rius, directora de Serveis del Departament de Medi Ambient i Habitatge del 2006 al 2010, va fitxar a l'estiu de 2011 com a responsable de Recursos Humans de la multinacional. Aquestes relacions laborals van aixecar certa polseguera mediàtica el 2012, però l'Oficina Antifrau només va obrir una investigació en el cas de Rius, que no era militant d'ICV, per una possible vulneració de la Llei d'incompatibilitats.

El 2010, Suez Environnement va aconseguir el control gairebé absolut —més del 75%— d'Agbar, un fet que preocupava el Govern català, que veia com el centre de decisió de la companyia s'allunyava de Barcelona. La por, però, va esvaïr-se quan al juny d'aquell any Àngel [Simón era nomenat president executiu d'Agbar](#), en el que va interpretar-se com un gest dels responsables de la transnacional francesa per acontentar Montilla, aleshores president de la Generalitat i vinculat al

manresà des del pas d'aquest per l'AMB. Cal no obviar, a més, que des del 2007 el director executiu de Suez Environnement era Jean-Louis Chaussade, amiatat de Simón arran de la seva coincidència a Xile. 15 anys després d'entrar-hi a treballar, Simón va arribar al capdamunt d'Agbar i el 2011 [va intentar obtenir també la presidència del Cercle d'Economia](#), però l'exministre d'Aznar i expresident del PP català, Josep Piqué, va truncar l'aspiració.

Els darrers quatre anys, Simón ha pujat un nou esglaó, ja que el 2013 va ser nomenat **vicepresident executiu de Water Europe, la branca de Suez Environnement** que agrupa tant Agbar com Lyonnaise des Eaux. I la companyia nascuda a Barcelona fa gairebé un segle i mig ha augmentat el seu poder gairebé omnímode a Catalunya, amb la constitució de l'empresa mixta a l'AMB i la gairebé enllestida cessió del cànon de l'aigua per part de la Generalitat com a màxims exemples. Segons les fonts consultades per CRÍTIC, **quedar-se Aigües Ter Llobregat és una “vella aspiració” d'Àngel Simón**, per tal que Agbar controli el cicle integral de l'aigua, i el fet de no haver-se sortit amb la seva en un primer terme va obrir una autèntica guerra que encara s'arrossega. Més enllà dels recursos per tombar l'adjudicació al consorci encapçalat per Acciona, el conflicte no ha deixat de generar nous capítols.

Agbar va [denunciar l'antiga cúpula de l'ACA](#) a l'Oficina Antifrau per presumpta “prevaricació continuada” perquè al juny de 2012 va arxivar la sol·licitud de la companyia perquè li fossin abonats 1,45 milions d'euros corresponents a la gestió, liquidació i recaptació del cànon de l'aigua dels exercicis de 2009 i de 2010, mentre que l'ACA va iniciar un expedient de revisió de les concessions que Agbar utilitzava per abastir-se d'aigua al riu Llobregat.

Hi ha opcions de remunicipalitzar l'aigua?

Superar escàndols importants sense pràcticament conseqüències, més enllà d'un cert soroll mediàtic, és una de les mostres més clares del poder de la companyia presidida per Àngel Simón. La gestió irregular de l'aigua a Barcelona va resoldre's a través del favor polític d'una Administració pública, l'AMB, qüestionat ara també per l'Oficina Antifrau. Al febrer, la comissió d'investigació de l'Ajuntament de Girona sobre Aigües de Girona, Salt i Sarrià —en què participa Agbar— va revelar que la companyia va estar [20 anys sense pagar el cànon als ajuntaments](#), la qual cosa li va permetre estalviar-se 30 milions d'euros que haurien d'haver arribat a les arques públiques. A banda, una filial del grup, Aquagest, apareix en el ‘cas Pokémon’, una de les trames de presumpta corrupció destapades els últims anys a l'Estat.

Si als diversos escàndols s'hi suma el fet que **el rebut de l'aigua s'ha disparat durant la crisi** —un 66% fins al novembre de l'any passat— i que la gestió desenvolupada per grans grups corporatius està cada cop més sota sospita, no és estrany que apareguin veus que reclamin la remunicipalització del servei, és a dir, que torni a mans públiques i l'exerceixi una companyia pública, sota control democràtic i sense la necessitat d'obtenir un benefici per acontentar els seus accionistes i inversors. Al Principat, on el 80% de l'aigua està gestionada per empreses privades, formacions com la CUP o ICV-EUiA han fet seva una reclamació encapçalada des de la societat civil per la plataforma Aigua és Vida.

Aquest reclam no és aliè al que passa en altres ciutats importants del món, com, per exemple, [París o Berlín, que han remunicipalitzat el servei d'aigües](#). Segons l'informe [‘Water remunicipalisation as a global trend’](#), 180 municipis d'arreu del món han recuperat el servei entre el 2000 i el 2014. A Catalunya, municipis com el Figaró-Montmany, Montornès del Vallès o Arenys de Munt tornen a tenir el servei de l'aigua en mans d'empreses públiques, com també passa a Reus, a Mataró, a Manresa, al Prat de Llobregat o a Vilanova i la Geltrú, mentre que en ciutats com Terrassa se'n reclama la remunicipalització un cop acabi la concessió actual.